

Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (1917)

ΤΑ ΑΙΤΙΑ

1. **Οι άθλιες συνθήκες ζωής των αγροτών** που αποτελούν το 85% του πληθυσμού της Ρωσίας. Το μεγαλύτερο μέρος της γης ανήκε στους μεγαλογαιοκτήμονες (κουλάκους), ενώ οι χωρικοί (μουζικοί) αντιμετώπιζαν το φάσμα της πείνας. Σε παρόμοια κατάσταση βρίσκονται και οι εργάτες. Υπάρχει λοιπόν έντονη ανισότητα ανάμεσα στη ρωσική αριστοκρατία και στους εργάτες – αγρότες, γι' αυτό και οι εργατικές εξεγέρσεις ήταν πολύ συχνές.
2. **Η ήττα της Ρωσίας στο ρωσοϊαπωνικό πόλεμο (1904-1905)**, που αύξησε τη δυσφορία του λαού ενάντια στο τσαρικό καθεστώς. Στα 1905 και 1906 ξεσπούν δύο επαναστάσεις στη χώρα.
3. **Η είσοδος της Ρωσίας στον Α' Παγκόσμιο πόλεμο** που επιδείνωσε τα εσωτερικά προβλήματα της χώρας. Δεκατρία εκατομμύρια Ρώσοι επιστρατεύτηκαν, τα εργοστάσια έμειναν χωρίς εργατικά χέρια, η αγροτική παραγωγή μειώθηκε και οι τιμές των προϊόντων αυξάνονταν συνεχώς.

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

1. **1913:** Μεγάλη απεργία στην οποία παίρνουν μέρος 1.300.000 εργάτες με σύνθημα «η γη στους αγρότες, τα εργοστάσια στους εργάτες». Αρχίζει να ωριμάζει η ιδέα μιας λαϊκής επανάστασης για μια ριζική κοινωνική μεταρρύθμιση.
2. **Φεβρουάριος 1917:** Πραγματοποιείται η λεγόμενη αστική επανάσταση. Μετά την επικράτησή της:
  - Συγκροτείται προσωρινή κυβέρνηση από φιλελεύθερους αστούς, που μοιράζονται την εξουσία με τα σοβιέτ (συμβούλια εργατών και στρατιωτών) που ελέγχουν την πρωτεύουσα Πετρούπολη, τη Μόσχα και άλλες μεγάλες πόλεις.
  - Ο τσάρος Νικόλαος παραιτείται (Μάρτιος 1917).
  - Η προσωρινή κυβέρνηση αναγνωρίζει κάποια ατομικά δικαιώματα και νομιμοποιεί τα σοβιέτ, αλλά αρνείται να ικανοποιήσει δύο βασικά αιτήματα: την απόσυρση της Ρωσίας από τον πόλεμο και τον αναδασμό της γης. Η λαϊκή δυσαρέσκεια ενισχύεται.
3. **Απρίλιος 1917:** Ο Λένιν, ηγέτης των Ρώσων κομμουνιστών (μπολσεβίκοι), υποστηρίζει την κατάργηση της προσωρινής κυβέρνησης, τη μεταβίβαση της εξουσίας στα Σοβιέτ, τη διανομή της γης στους αγρότες και την έξοδο της Ρωσίας από τον πόλεμο.
4. **25 Οκτωβρίου 1917:** Ξεσπά επανάσταση στην Πετρούπολη, που οργανώθηκε από τους μπολσεβίκους, επικράτησε και έγινε γνωστή ως Οκτωβριανή Επανάσταση. Ο πρωθυπουργός Κερένσκι καταφεύγει στο εξωτερικό. Υπό την προεδρία του Λένιν σχηματίζεται κυβέρνηση με υπουργό εξωτερικών τον Τρότσκι και υπουργό των Εθνοτήτων το Στάλιν. Αμέσως λαμβάνονται οι εξής αποφάσεις:
  - Όλες οι μεγάλες οικονομικές μονάδες (αγροκτήματα, εργοστάσια, τράπεζες, μεταφορικά μέσα), περνούν στον έλεγχο της επαναστατικής κυβέρνησης και συγκεκριμένα στα σοβιέτ εργατών και αγροτών.
  - Η Ρωσία αποσύρεται από τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο και την Αντάντ, υπογράφοντας με τη Γερμανία τη Συνθήκη Μπρεστ – Λιτόφσκ (3 Μαρτίου 1918).
5. **Ιούλιος 1918:** Ιδρύεται ομόσπονδη σοσιαλιστική δημοκρατία με το όνομα Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών (ΕΣΣΔ). Ο εμφύλιος πόλεμος ανάμεσα στους υποστηρικτές του τσάρου και τους οπαδούς της επανάστασης διαρκεί στη χώρα ως το 1921 και λήγει με την οριστική επικράτηση των μπολσεβίκων, παρά τις προσπάθειες των δυτικών δυνάμεων να ανατρέψουν το νέο καθεστώς.

ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΑΝΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

- Ενισχύεται η κινητικότητα των λαϊκών τάξεων σε πολλές χώρες της Ευρώπης, ιδίως στις ηττημένες του πολέμου. Παράλληλα, τα κομμουνιστικά κόμματα οργανώνουν τη δράση τους μέσα από τη συμμετοχή τους στην Κομμουνιστική Διεθνή.
- Στη Γερμανία καταργείται ύστερα από εξεγέρσεις η μοναρχία.
- Στις χώρες της Αντάντ εκδηλώνονται μεγάλες απεργίες.
- Τα κομμουνιστικά κόμματα, εμπνεόμενα από την Οκτωβριανή Επανάσταση, μάχονται για την αναμόρφωση της κοινωνίας όχι μέσα από μεταρρυθμίσεις αλλά με επανάσταση. Στην Ελλάδα ιδρύεται το 1918 το **ΣΕΚΕ** (Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Ελλάδας), που μετονομάστηκε αργότερα σε **ΚΚΕ** (Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας).